

הם לא מפחדים. הוא כן.

דני רבינוביץ

יוני 2011

נאום 'הם מפחדים' המפורסם שנשא בנימין נתניהו, אז ראש ממשלה מכהן, בפני פעילי הליכוד במערכת הבחירות של 1999, נועד לעורר את הרושם שיריביו בשמאל לוקים בחוסר ביטחון ואבדן דרך, אבל פעל כבומרנג. פרשנים, כותבי סאטירה ורבים בציבור קיבלו את הרושם שנתניהו מדבר אל ועל עצמו. תקוותו להופיע כמנהיג בוטח המזלזל ביריביו נכזבה. במקום זה הצטייר נתניהו כילד שנבהל בחושך מהצללים בדימויו, והוא מצטנף מתחת לשמיכה ומתנחם במלמולים 'זה כלום, זה כלום'. בהמשך חשף יצחק מרדכי בעימות טלביזיוני את נטיית נתניהו להיתקף בפאניקה בשעות לחץ, ברק ניצח, נתניהו פרש, והליכוד נאל להשתנות כדי לחזור לשלטון ב 2001 בהנהגת שרון.

האם ייתכן שהזחיחות הסרבנית של נתניהו מול הפלסטינים בימים אלה היא שיחזור קוי האישיות שנחשפו ב 1999? האם גם הפעם מחטיא ראש הממשלה את סימני ההתחזקות של יריביו, ובמקום לראות את הכתובת על הקיר הוא מסתגר בחדר אחר, שקירותיו ידידותיים יותר להשקפת עולמו? אם זה כך, העונש הפעם לא יסתכם בקדנציה קצרה באופוזיציה. אם טעות כזו חוזרת, כולנו – כולל הפלסטינים – נשלם מחיר יקר, כולל אולי פגיעה ביכולתה של ישראל להתקיים כישות המדינית המוכרת לנו כיום.

הפלסטינים צוברים כח איסטרטגי חסר תקדים, בשטח ובקהילה הבינלאומית. רבים מהם חשים שהמטרה – שיחרור המולדת העשוקה והשבת הכבוד האבוד – גדולה וחשובה מכל אחד מהם. הם מאמינים שדרך הפעולה המסתמנת – הפגנות ענק אזרחיות לא חמושות – תואמת את יכולותיהם ותתן להם סיכוי ריאלי להגשים את חזונם. ויש אצלם איתות ברור של נכונות להקרבה, כולל העדפה למות על הרגליים ולא לחיות על הברכים.

אסור להתבלבל מיום הנכסה האחרון. תוצאותיו המינוריות, שנבעו מרצון כוחות הביטחון הלבנונים, הסורים, הירדנים והפלסטינים להכיל הפעם את האירועים, שיחקו אמנם לידי ישראל. אך האביב הערבי הוכיח שאין לסמוך לאורך זמן על הנכונות והיכולת של משטרים באזורנו לשלוט לאורך זמן בכיכרות ובכבישים. הציבור הפלסטיני, שביעבע עשרות שנים בסיר הלחץ של הגירוש והכיבוש והדיכוי, הולך ומאבד את הפחד. אם פלסטינים בלתי חמושים יתארגנו בנחישות לצעוד אל הגבולות ולהתקהל באתרי מפתח סמליים כמו הר הבית, התנחלויות, ישובים ישראלים שנבנו על חורבות קהילות פלסטיניות בתחומי הקו הירוק ואף מחנות צבא, כוחות הביטחון – ערבים כישראלים – לא ירתיעו אותם. נכון שגם לטקטיקה כזו יש מגבלות, ושלטון ישראלי מאויים עלול להגיב אחרת ממשטרים ערבים. אבל מחאה אזרחית רחבה שתבוא על רקע הצבעה באו"ם להכירה בפלסטין תציב את ישראל במצוקה קשה, בה אוי לה מייצרה (לפגוע במי שמאיימים עליה, כולל באזרחיה) ואוי לה מיוצרה (הקהילה הבינלאומית, שתדרוש שלא לפגוע במפגינים לא חמושים).

פרנץ פאנון תיאר את השלטון הקולוניאלי כפאסאדה מקרטון שמתגלה בחולשתה ברגע בו המדוכאים משתחררים מפחד תותחי האימפריה. ג'ורג' אורוול תיאר רגע דומה של התפכחות בחיבורו 'לירות בפיל': סמל המשטרה הבריטית בהודו הקולוניאלית נשלח עם רובהו לרסן פיל משתולל בכפר. הוא מתייצב מול הפיל ושוקל אם לירות, אבל אלפי הכפריים שנושפים בערפו מבהירים לו שהם, נתיני האימפריה, שולטים בו וברובהו יותר משהוא שולט בהם.

נתניהו, גם לאור דברי מאיר דגן, מצטייר כמי שהמציאות קשה לו והוא מעדיף להכחישה ולחפש מקלט במשאלות הלב, שמה שהיה הוא שיהיה. יהיה כאן רע מאוד אם גם לקראת ספטמבר תמשיך ההנהגה להתנהג כאיילה שסונוורה מזרקורי הציידים והיא קפואה על מקומה בלי יכולת לזוז.